

Notulen van de 75ste vergadering van de verenigingsraad van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gehouden op zaterdag 22 november 2008 in Antropia Cultuur- en Congrescentrum te Driebergen.

Aanwezig zijn:

- a) van het bestuur : de dames Cremers en De Jong en de heren Van Hall, Kuijpers, Van der Lugt, Van Ogtrop, Veerman (voorzitter), Van der Velden en Wassen;
- b) van de verenigingsraad als (kandidaat-)afgevaardigde voor:
- Groningen : mevrouw Farwick en de heren Alles, De Bruin, Van Dijk, Hovy en Quené;
 - Friesland : mevrouw Van Megen en de heren Ten Hoopen, Kornet en Veldhuyzen van Zanten;
 - Drenthe : de heren Groen, Oonk, Pook en Wetterauw;
 - Overijssel : de dames Croese en Goinga en de heren Asbreuk, Kamp, Satink en Spijker;
 - Gelderland : mevrouw Mellink en Van Os en de heren Bos, Van den Broek, Dansen, Van der Heijden, Manders, Oomkes en Schmidt;
 - Flevoland : mevrouw Dillingh en de heren De la Chambre, Riedstra, Scheffer en Steffens;
 - Utrecht : de dames Bos en Heerkens en de heren Buisman, Toxopeus en Zwetsloot;
 - Noord-Holland : de dames De Haan en De Rover en de heren Ter Beek, Nooy, Penders, Rouffaer, Van Sprang en Stoffels;
 - Amsterdam : mevrouw Manschot en de heren Van der Ben, Czerski, Van Dijk en Mol;
 - Zuid-Holland : de dames Alderlieste en Pötz en de heren Boon, Brons, Van Dijk, De Haan, Van Oostrum, Reitsma, Van Steekelenburg, Van der Storm, Verhaar en De Wijn;
 - Zeeland : de heren Collette en Van Riet;
 - Noord-Brabant : de dames De Kort en Roovers en de heren Van Adrichem, Helmich, Van der Veer;
 - Limburg : mevrouw Dielissen en de heren Eijssen, Heunen, Kuijpers, Van Marken Lichtenbelt, Resoort en De Wit;
- c) van de directie : de heren De Graeff, Koster en Wams.

Afwezig zijn:

- a) van het bestuur : de dames Augusteijn en De Jonge en de heer Ten Kate;
- b) van de verenigingsraad als (kandidaat-)afgevaardigde voor:
- Groningen : de heer Dijkstra;
 - Friesland : mevrouw Van den Broek en de heren Koch en Meijer;
 - Drenthe : de heren Bazuijen, Berends, Hoegen Dijkhof en Osinga;
 - Overijssel : de heren Blom van Assendelft en Dalmeijer;
 - Gelderland : mevrouw Burgers en de heren Altena, Bruil en Schoten;
 - Flevoland : de heer Hulscher;
 - Utrecht : mevrouw Roelofs en de heren Puntman en Van der Wal;
 - Noord-Holland : mevrouw Kool en de heren Kool en Magel;
 - Amsterdam : de heren Bessems en De Vries;
 - Zuid-Holland : de heren Hellinga en Verwoert;
 - Zeeland : de heren Hugense, Huige, Post en De Wilde;
 - Noord-Brabant : mevrouw Corsmit en de heren Van Veggel en Verbaanderd;
 - Limburg : mevrouw Dielissen en de heren Dijk en Kuijpers.

1. Opening

De voorzitter, de heer Veerman, opent de vergadering. Hij heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder de nieuwe districtsafgevaardigden. Dat zijn de heren Riedstra (Flevoland), Czerski (Amsterdam), Veldhuyzen van Zanten (Friesland), Kamp (Overijssel), Van der Heijden (Gelderland) en Buisman (Utrecht) en de dames Croese (Overijssel), Goinga (Overijssel), Dillingh (Flevoland), Dielissen (Limburg), Farwick (Groningen) en De Kort (Noord-Brabant). Tevens worden de kandidaat-districtsafgevaardigden van harte welkom geheten. Dat zijn de heren Quené (Groningen), Kornet (Friesland), Asbreuk (Overijssel), Hovy (Groningen), Spijker (Overijssel), Bos (Gelderland), Dansen (Gelderland), Ter Beek (Noord-Holland), Nooy (Noord-Holland), Oostrum (Zuid-Holland), Van Dijk (Amsterdam), Groen (Drenthe) en Heunen (Limburg) en de dames Mellink (Gelderland), De Rover (Noord-Holland) en Alderlieste (Zuid-Holland) .

2. Notulen en besluiten- en afsprakenlijst van de 74ste vergadering, gehouden op 19 april 2008

De notulen en besluiten- en afsprakenlijst worden goedgekeurd en vastgesteld.

3. Meerjarenverkenning en begroting

De penningmeester, de heer Van der Lugt, zet uiteen dat gezien de ongunstige situatie op de financiële markten, Natuurmonumenten geld heeft verloren. Het nieuwe vastgestelde beleid zal vooralsnog niet geïmplementeerd worden en er komt geen rebalancing. Daarnaast is het herbeleggen een probleem en is de timing voor herbeleggen belangrijk. De toekomst blijft zeer onzeker zodat de grote liquiditeit gehandhaafd blijft. Voor de exploitatierekening van de vereniging wordt een verschil gemaakt tussen koersresultaten en direct rendement. De koersresultaten gaan ten laste of ten gunste van de beleggingsportefeuille totdat het doel van 200 miljoen weer bereikt is. De rente, dividend of andere opbrengsten die de vereniging genereert uit de beleggingen wordt in de exploitatierekening verwerkt.

De heer Koster gaat in op de prognose die eind oktober 2008 gemaakt is. Daaruit blijkt dat de meeste opbrengsten zich positief ontwikkelen. Zo loopt onder andere de fondsenwerving goed, zijn er meer gebouwen verkocht en is de opbrengt van deze verkoop hoger dan verwacht. Het belangrijkste negatieve punt is de koersdaling waardoor de waarde van de aandelenportefeuille 20 miljoen euro is gedaald. De bedrijfskosten, zoals personeelskosten en kosten voor uitbesteed werk, ontwikkelen zich zoals gebudgetteerd en de door de overheid gesubsidieerde verwervingen lopen minder dan verwacht.

Meerjarenplan.

Voor de komende jaren worden er lagere opbrengsten verwacht als gevolg van het feit dat de beleggingsportefeuille minder zal renderen en door minder opbrengsten uit erfstellingen en legaten. Tevens worden er hogere kosten verwacht als gevolg van een gewijzigde inflatieverwachting. Gezien de lagere opbrengsten en de hogere kosten is de begroting aangepast met 3,7 miljoen euro. Vooruitkijkend is er sprake van een sluitend financieel Meerjarenbeeld maar er zijn risico's gezien de ontwikkelingen op de financiële markten. Daarnaast is de vereniging bezig met de contributiemailing. In de komende maanden zal er meer zicht zijn op de uitstroom van het aantal leden en de eventuele gevolgen daarvan. Door

al deze ontwikkelingen dient de vereniging te kijken naar de ambities in relatie tot de kosten. Ondanks alles heeft de vereniging de ambities nog niet aangepast. Er dient echter wel gekeken te worden of de ambities in de toekomst haalbaar blijven. De financiële resultaten worden de komende maanden nauwlettend gevolgd.

De heer Wams gaat in op de inhoudelijke kant van het meerjarenplan, daarbij geeft hij aan dat het toekomstbeeld 2023, een strategisch lange termijnplan, dient als onderlegger voor het meerjarenplan. In het meerjarenplan staan drie strategische hoofdlijnen, te weten: het streven naar robuuste en goed aaneengesloten natuurgebieden, het verbinden van mensen met natuur en het stimuleren van lokaal initiatief. De belangrijkste ambities zijn het verwerven van 12.000 hectare natuur, het verbeteren van de natuurkwaliteit op 8300 hectare en het verder verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van de gebieden. Om deze ambities mogelijk te maken, wordt geprobeerd de benodigde financiën te verkrijgen door middel van meer inkomsten uit particulieren en sponsoring, door een verdubbeling van de inzet van vrijwilligers, het verbeteren van de efficiency, lagere waterschapslasten en door ondernemend te zijn. Wat betreft de resultaten geeft de heer Wams aan dat het verwerven tegenvalt. Hoewel het afgelopen jaar het gewenste aantal hectare nog net is gehaald, verloopt het moeizaam. Dit heeft te maken met politiek en ambtelijk functioneren. De vereniging heeft het voornemen om in 2009 door middel van campagnes het maatschappelijke en politieke klimaat op dit gebied te beïnvloeden. Met het verbeteren van de natuurkwaliteit wordt een goede vooruitgang geboekt en het kostenbewuste beheer loopt goed. Er zijn normkosten geïntroduceerd en de vereniging is bezig met het aanpakken van beheersituaties die extreem veel geld kosten. De heer Wams zet uiteen dat bij het beheer van de gebouwen van de vereniging een voortdurende afweging moet worden gemaakt op de punten cultuurhistorie (veel gebouwen zijn monumenten die extra zorg behoeven), gebruik (het streven naar een relevant en nuttig gebruik in het kader van de natuurgebieden) en het genereren van opbrengsten. Om te besluiten wat er met een bepaald pand dient te gebeuren in een bepaalde situatie, wordt gebruik gemaakt van een beslisboom. Op dit moment wordt deze beslisboom aangepast op basis van recente ervaringen en juridische ontwikkelingen. In het kader van het ILG, het overgaan van het natuurbeheer van het rijk naar de provincie, wordt er veel werk verricht aan de omvorming van Programma Beheer. De vereniging hoopt, door een nieuwe bekostigingssystematiek, op een hogere vergoeding voor het natuurbeheer die meer overeenstemt met de feitelijke kosten. Rond de zichtbaarheid van de vereniging geeft de heer Wams aan dat deze is verbeterd en ook het thema verbinden wordt goed opgepakt. De ontwikkeling van het aantal vrijwilligers loopt goed. De heer Wams concludeert dat de uitvoering van het meerjarenplan in grote lijnen op schema ligt. Er zijn risico's op het gebied van inkomstenontwikkeling, overheidsbeleid en werkdruk. Tijdens het maken van de tussenbalans in 2009 zal een fundamentele analyse op de opbrengsten en kosten van de ambities worden uitgevoerd. Ook zullen de evaluaties van de natuurtypen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd de revue passeren om te bezien of de conclusies en aanbevelingen hebben doorgewerkt in de normkosten en het feitelijke beheer.

De verenigingsraad spreekt haar waardering uit over het meerjarenplan en de wijze waarop is ingespeeld op de veranderingen in de economische situatie. De raad wijst er op dat de vereniging in haar campagnes dient mee te nemen dat het niet op tijd realiseren van de EHS niet te wijten is aan de inzet van de natuurbeschermingsorganisaties. In het meerjarenplan staat dat het beïnvloeden van overheidsbeleid de komende jaren van cruciaal belang is. De vereniging heeft zich voorgenomen om in 2009 hier ook de leden en de politieke opinie bij te betrekken. De raad vraagt zich af hoe Natuurmonumenten dit wil te doen. Daarnaast vraagt de raad zich af hoe er invulling wordt gegeven aan de bezuinigingen. De raad wijst erop dat op

het vlak van het verbeteren van de efficiëntie nog geen acties zijn ondernomen. Tot slot wordt er vanuit de raad gevraagd of de cultuurhistorische waarde van een gebouw meespeelt bij een eventuele verkoop en of er een beleidslijn is in deze.

De heer Koster zet uiteen dat het bezuinigingspakket uit drie elementen bestaat, te weten: minder verwerven, minder projecten en aanpassingen in de organisatie kosten. Met betrekking tot de aanpassing in de organisatiekosten heeft de directie de opgave verdeeld tussen de afdelingen, regio's en beheereenheden. De organisatieonderdelen is gevraagd te komen met voorstellen. De bezuinigingen komen niet direct ten laste van de personeelskosten maar met name ten laste van de post uitbesteed werk en het inhuren van tijdelijk personeel. Wat betreft het verbeteren van de efficiency geeft de heer Koster aan dat deze met name zal moeten plaatsvinden tussen centraal kantoor en het regiokantoor en tussen centraal kantoor en de beheereenheden. Verder wordt er nog gekeken naar het efficiënter maken van werkprocessen bijvoorbeeld door het gebruik van internet.

De heer Wams geeft aan dat er geen tegenstelling bestaat tussen het nastreven van cultuurhistorische waarde en de verkoop van panden of het zoeken van een aansprekende functie, dit gaat hand in hand. In toenemende mate is de vereniging creatief in het zoeken van functies voor gebouwen zoals zorg, horeca en verblijfsrecreatie in combinatie met verkoop en een persoon die dit gaat beheren. Een erfpachtcontract is vaak effectiever dan een huurcontract als het gaat om het veilig stellen van cultuurhistorische waarden. Zo kunnen in een erfpachtcontract bijvoorbeeld verregaande restauratie verplichtingen opgenomen worden. Er is zowel inhoudelijk beleid met betrekking tot de cultuurhistorie als ook een beslisboom over het in gebruik geven van panden. Over het punt van het niet op tijd realiseren van de EHS en hoe de vereniging daar op politiek vlak mee om moet gaan, geeft de heer Wams aan dat dit een groot punt van zorg is. Per provincie zijn er namelijk grote verschillen in de verworven aantal hectares en de inzet zodat er geen gemeenschappen geuit kunnen worden. De vereniging dient goed na te denken hoe dit punt opgepakt dient te worden. De heer De Graeff voegt hieraan toe dat volgend jaar een belangrijk jaar voor de realisatie van de EHS wordt. Zo is er op dit moment een interdepartementaal beleidonderzoek waarbij de stand van zaken rond de EHS wordt bekeken. Daarnaast zijn de voorbereiding gaande voor de midterm review van de decentralisatie van het natuurbeheer, speelt de herziening van het subsidiestelsel en is er een slecht economische klimaat dat zijn invloed zal hebben op de rijksbegroting. Volgend jaar zal de vereniging daarom haar activiteiten zoals het voorjaarsforum, de zichtbaarheidcampagnes, de lobby en regionalen activiteiten gecoördineerd inzetten om de vraag aan de orde te stellen waarom meer natuur belangrijk is voor Nederland. Dit om zo het draagvlak te bevorderen waarbinnen de politieke besluitvorming moet plaatsvinden.

4. Evaluatie algemene graslanden

De heer Wassen (bestuurslid), gaat tijdens zijn presentatie in op de bedreigingen van de biodiversiteit van graslanden. De achteruitgang in biodiversiteit wordt onder andere veroorzaakt door de intensivering van het gebruik van het agrarische cultuurlandschap, versnippering, het veranderende bermbeheer en de intensivering van het slootbeheer. De variatie in het landschap en de mogelijkheden voor soorten om een onderkomen te vinden, worden hierdoor steeds kleiner. De vereniging kan deze achteruitgang van soorten niet alleen het hoofd bieden maar er wel een bijdrage aan leveren. Natuurmonumenten heeft een groot areaal grasland maar dit is in het verleden veelal intensief gebruikt en daardoor verzadigd met fosfaat. Knelpunten in het beheer van deze graslanden zijn het massaal optreden van

plaa-soorten zoals pitrus en akkerdistel, de waterhuishouding en de kostbare afzet van maaisel. De vereniging heeft in het verleden te veel verwacht van de integrale/extensieve begrazing. Daarnaast was er een beperkte controle op de pachters en werd er te veel ad-hoc beheer gevoerd zonder landschappelijke context. Ook werd er te weinig rekening gehouden met de lokale omstandigheden en ontstonden er problemen met plaa-soorten door na verwerving te snel een extensief beheer te voeren. De vereniging wil uit deze graslanden meer natuurwinst halen door het opstellen van een graslandvisie per beheereenheid met duidelijke en realistische doelen. Daarnaast komt er meer aandacht voor de landschappelijke setting, de fauna en wordt er gewerkt aan het kennisniveau van de beheerteams.

De heer Wams meldt dat uit de vragen en opmerkingen die de raad vooraf heeft ingediend, een waardering en instemming met de evaluatie blijkt. De raad kan zich vinden in een behandeling in twee termijnen en ondersteunt de conclusie dat kennisontwikkeling en visie belangrijk is. De raad vindt dat, indien er gekozen wordt voor een intensiever beheer, gelet moet worden op de financiën. Gezien het grote areaal en de behoorlijke bedragen die er mee gemoeid zijn, dient eerst een kosten baten analyse gemaakt te worden. Daarnaast dient duidelijk te zijn wat de bijdrage van de overheid is.

Vanuit de raad wordt naar voren gebracht dat bij het beheer van de verschillende graslanden de specifieke omstandigheden die in een gebied aanwezig zijn meegenomen dienen worden. Daarnaast dient er een koppeling te zijn met het landschap zodat er een beeld gevormd wordt waar welke natuur gewenst is. De raad vraagt zich af of het voorgenomen beleid voor deze graslanden invloed heeft op de besprekingen rond het Programma Beheer. In de evaluatie wordt voorgesteld voor een derde van het areaal te streven naar een optimalisering van de natuurwaarden en voor tweederde te kiezen voor een basisniveau. De raad vraagt zich af wat dat precies inhoudt. Tot slot wordt vanuit de raad de vraag naar voren gebracht of de ambities niet te hoog zijn. Gaat het om zoveel mogelijk natuur of om zo hoogwaardig mogelijk.

De heer Wassen, zet uiteen dat de graslanden een groot deel van de terreinen van de vereniging beslaat maar dat het de minste natuurlijke waarde heeft. In deze graslanden moet niet onnodig geïnvesteerd worden om op korte termijn veel natuur te kunnen realiseren. Hier is een lange termijn visie op zijn plaats die kosten economisch is. De afweging meer natuur en de kwaliteit, is een constante discussie binnen de vereniging. Zo kan een net verworven terrein dat intensief agrarisch gebruikt is, vrij snel winst opleveren in de zin van belevingswaarde. Dit kan ook gekoesterd en naar buiten gecommuniceerd worden, op de langere termijn kan dan de kwaliteit verhoogd worden.

De heer Wams geeft aan dat de evaluatie is besproken met de commissie van deskundigen. Daaruit kwam naar voren dat Natuurmonumenten kritisch kan zijn over de algemene graslanden maar wat voor de vereniging algemene graslanden zijn, zijn voor de buitenwereld al bijzondere graslanden. Ze steken qua structuur en soortenrijkdom uit boven het agrarische grasland. Indien de wens bestaat om de kwaliteit nog verder te verhogen dient er wel gelet te worden op de kosten die dit met zich meebrengt. Er is een grote discrepantie tussen de vergoedingen op dit moment voor het beheer van graslanden en de kosten van een optimaal beheer. De uitkomsten van het overleg in verband met de aanpassingen van Programma Beheer bepalen in zekere mate wat de vereniging met deze graslanden kan bereiken.

5. De Deltaproblematiek

De heer Kuijpers (bestuurslid) staat in zijn inleiding stil bij het grote internationale belang van de Delta. De Delta Commissie heeft onlangs advies uitgebracht over onder meer het waterbeheer en de veiligheid in het Deltagebied. Natuurmonumenten heeft belangrijke bezittingen in dit gebied en steunt in grote lijnen de uitvoering van het advies van de Deltacommissie. Alleen wat betreft de Westerschelde wijkt de mening van de vereniging af met die van de commissie. Natuurmonumenten wil voor dit gebied een duidelijke visie op het behoud van de natuurwaarde en een compensatieplan voor de natuur naar aanleiding van de geplande verdieping. Het herstel van het draagvlak voor behoud van de natuurwaarden in het Deltagebied is een complexe problematiek gezien de emotionele lading van bijvoorbeeld ontpoldering of de omzetting van goede landbouwgrond in natuur. De eerste stappen om tot een vergelijk te komen, zijn echter gezet met het afsluiten van het mosselconvenant. Een ander punt dat voor Natuurmonumenten van belang is, is het versterken van de positie als natuurbeheerder met name in de Oosterschelde. Zo kan er, als belanghebbende, meegepraat worden aan het natuurbelang in dit gebied.

Uit de vooraf ingediende vragen en opmerkingen komt het verzoek naar voren om behoedzaam om te gaan met het draagvlak. De heer De Graeff licht toe dat voor Natuurmonumenten de natuur het uitgangspunt is en dat er van daaruit wordt gekeken of er aanvaardbare oplossingen zijn die ook maatschappelijk gesteund worden. Door de raad is aangegeven dat een verhoging van het waterpeil van het IJsselmeer met 1,5 meter, zoals beschreven in het rapport van de Deltacommissie, onaanvaardbaar is. De heer De Graeff zet uiteen dat verschillende partijen hun twijfels hebben geuit over deze verhoging en de mate ervan. Over dit onderwerp zal nog verder gediscussieerd worden. Natuurmonumenten neemt aan deze discussie deel, waarbij gewezen zal worden op de bezwaren die aan de verhoging kleven. Indien nodig kan op een later tijdstip een hard standpunt worden ingenomen. Met betrekking tot de Westerschelde geeft de heer De Graeff aan dat de vereniging, luisterend naar de districtscommissie Zeeland en in samenwerking met andere natuurorganisaties, bezwaar heeft gemaakt tegen de voorgenomen uitbaggering van de Westerschelde, zolang voor de natuurcompensatie nog geen oplossing is gevonden. Naar aanleiding van de vraag van een aantal districtscommissies of het mogelijk is ook andere gebieden tijdens de verenigingsraadsvergadering de revue te laten passeren, deelt de heer De Graeff mede dat dit zeker kan. In beperkte mate kunnen grote regionale issues met landelijke uitstraling worden behandeld tijdens een vergadering van de verenigingsraad.

De districtscommissie Zeeland, vindt de toonzetting van de notitie te vrijblijvend geformuleerd. Er worden veel termen als 'misschien' en 'wellicht' gebruikt die aangescherpt kunnen worden. De commissie verzoekt een herformulering van het besluit over dit onderwerp en verzoekt tijdens de verenigingsraadsvergadering in april 2009 een concretere uitwerking van de actiepunten voor te leggen. Het tekstvoorstel van de districtscommissie is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

De heer De Graeff begrijpt de kritiek op de vrijblijvende toon. Wat het beheer door Natuurmonumenten van meer natuurgebieden betreft wijst de heer De Graeff er op, dat dit wordt nagestreefd onder de conditie dat een goed beheer dan ook kan worden waargemaakt. Tenslotte zegt hij, dat de terughoudende toon ook te maken heeft met de beperkte capaciteit van de werkorganisatie; hij wijst op de bezuinigingen op de exploitatiebegroting met 5%. De heer De Graeff kan zich vinden in het tekstvoorstel van de districtscommissie Zeeland maar tekent daarbij aan dat bij de uitvoering van dit besluit rekening moet worden gehouden met de

beschikbare capaciteit (menskracht en euro's) van de werkorganisatie. Met toevoeging van deze opmerking wordt het tekstvoorstel van de districtscommissie door de verenigingsraad overgenomen.

6. Aanpak klimaatproblematiek

De heer Wams zet uiteen dat de voortgang en de plannen rond de klimaatproblematiek worden weergegeven in het geüpdate klimaatprogramma. Uit de vooraf aangedragen vragen en opmerkingen blijkt dat de raad het onderwerp klimaat erg belangrijk vindt en blij is met de initiatieven op dit gebied. Binnen de raad is wel enig misverstand ontstaan over het 'stoppen' met biomassa uit natuurterreinen. De activiteiten rond dit thema worden echter niet beëindigd maar maken vooralsnog geen onderdeel meer uit van het klimaatprogramma. Vanuit het oogpunt van goed beheren heeft Natuurmonumenten een constante stroom biomassa die vaak als afval wordt verwerkt, wat duur en milieuvriendelijk is. Daarom wordt gezocht naar mogelijkheden van inzet als energiebron of compost. De vereniging is echter terughoudend met het leggen van een link met activiteiten in het kader van de klimaatproblematiek. De heer Wams geeft aan dat Natuurmonumenten zelf geen grote deskundigheid heeft van het mechanisme dat de klimaatverandering veroorzaakt en de ramingen voor de toekomst. Hierin volgt de vereniging de erkende autoriteiten zoals IPCC en tracht aan te sluiten bij de kennis en boodschappen van de milieubeweging zoals bijvoorbeeld de samenwerking in de HIER-campagne. Rond het thema klimaat werkt Natuurmonumenten nog niet internationaal samen. Het onderwerp klimaatbuffers leent zich voor de vereniging wel om in de toekomst op internationaal vlak op te pakken. Voor de financiering van de initiatieven rond het klimaat, wordt veel geld verkregen door sponsoring van externe partijen onder andere vanuit de HIER-campagne, het ministerie van VROM en van de Adessium Foundation. Hierdoor wordt de reguliere begroting van de vereniging nauwelijks belast door uitgaven op dit gebied. Voor de vraag over de mate van inzet van leden bij het klimaatvraagstuk, richt de vereniging zich op de inhoud van de door de verenigingsraad aangenomen slotverklaring van het themaoverleg over klimaatverandering. Waarin gezegd wordt te proberen, op een creatieve en niet al te vermanende wijze, leden te betrekken bij het onderwerp klimaat en ook handelingsperspectieven aan te bieden. De werkzaamheden op dit punt zijn volop gaande.

Vanuit de raad wordt om een discussie gevraagd over de productie van hout om zo bijvoorbeeld mee te betalen aan het creëren van een robuuste verbinding. Daarnaast de vraag of de HIER-campagne effectief is. De heer Wams antwoordt dat er binnenkort in het kader van het klimaatprogramma wordt gesproken over een voorstel hoe verder na het klimaatbos. De inzichten rond de productie van hout worden hierin meegenomen. De HIER-campagne waarmee men een miljoen huishoudens klimaatneutraal wil maken, moet nog van de grond komen maar dat zal de komende tijd in gang worden gezet. Een groot voordeel van de deelname aan de HIER-campagne voor Natuurmonumenten is het in contact zijn met andere organisaties die vanuit hele andere perspectieven met klimaatverandering bezig zijn.

7. Verenigingszaken

1. Samenstelling bestuur

De raad benoemd, conform het voorstel van het bestuur, de heer drs. J. van den Belt tot bestuurslid en penningmeester van de vereniging.

Tevens wordt, conform het voorstel van het bestuur, mevrouw drs. E.C.M. Cremers benoemd tot bestuurslid voor een tweede termijn van vier jaar.

2. Samenstelling vertrouwenscommissie

Door de districtscommissies is de vraag gesteld of het mogelijk is, conform de werkwijze bij de benoeming van bestuursleden, achtergrond informatie te geven van de te benoemen leden. De heer De Graeff zet uiteen dat bij de keuze voor de leden van de vertrouwenscommissie in beginsel gekozen wordt uit voorzitters van de districtscommissies.

Daarnaast spelen 'aantal dienstjaren' en regionale spreiding een rol. De mogelijke kandidaten worden in en met de vertrouwenscommissie besproken. De heer De Graeff acht het in dit licht niet noodzakelijk om daarnaast nog een curriculum vitae van de te kiezen leden te verspreiden.

Conform het voorstel van het bestuur, benoemd de raad de heren mr. B.H.J. van der Veer (Noord-Brabant) en J.G.J. Steffens (voorzitter Flevoland) tot lid van de vertrouwenscommissie.

3. Samenstelling redactieraad

De verenigingsraad benoemd de heer ing. M. Wetterauw (Drenthe) tot lid van de redactieraad.

4. Vergaderschema 2009

Het voorgestelde vergaderschema 2009 wordt op één punt aangepast. De verenigingsraadsvergadering zal plaatsvinden op 25 april 2009 in plaats van 18 april 2009. de vergaderstukken zullen echter verstuurd worden zes weken voor de oorspronkelijke afgesproken datum, te weten op 6 maart 2009.

8. Mededelingen

1. Eindrapportage Penningkruid

Naar aanleiding van de vraag over de tevredenheid van het bestuur over de uitkomsten, zet de heer De Graeff uiteen dat leren het eerste doel van het programma was. Over de doelstelling van Penningkruid, het structureel verbeteren van de fondsen en ledenwerving, is veel informatie opgedaan. Daarnaast is het tweede doel, het terugverdienen van het geïnvesteerde bedrag, ook redelijk geslaagd. In de huidige economische situatie is de groei van leden en fondsen niet gewaarborgd; zonder het Programma Penningkruid was de situatie voor de vereniging echter zeker slechter geweest. Natuurmonumenten zal voorts de merkwaarden, met name urgentie en relevantie, waar mogelijk uitdragen; daarnaar is door de verenigingsraad verzocht. De heer De Graeff beaamt de spanning tussen de noodzaak van ledenbinding en de daarvoor noodzakelijke personele inspanning. Dit geldt met name als het gaat om het bieden van gebiedsgerichte informatie aan de leden. Gestreefd wordt naar een geleidelijke introductie daarvan. Vanuit de raad wordt verzocht

om een kort overzicht met een aantal voorbeelden van projecten die wel en die niet effectief zijn geweest en de reden daarvan.

2. Opzet jeugdadviesraad van Natuurmonumenten

Door enkele districtscommissies is gevraagd naar het nut van een jeugdadviesraad en of deze raad niet het bestuur moet adviseren in plaats van de directie. Indien deze raad een vertegenwoordigende functie heeft, hoe verhoudt deze zich dan met die van de districtscommissie zelf? Daarnaast wordt gevraagd of dit een goede invulling is van het jeugdbeleid. De heer De Graeff licht toe dat bij de bespreking van het jeugdbeleid in de verenigingsraad eerder een aantal opties de revue is gepasseerd waaronder de instelling van een jeugdadviesraad. De gepresenteerde opzet van de jeugdadviesraad is de uitvoering van hetgeen toen geaccordeerd is. De instelling van de jeugdadviesraad beoogd vooral om tot praktische advisering te komen, en om feedback te krijgen over onze jeugdactiviteiten. Het betreft dus geen vertegenwoordiging van jeugdleden; daarom is er een koppeling met werkorganisatie en niet met bestuur of de verenigingsraad.

3. Voortgang herstel landschapselementen bij Natuurmonumenten

De vragen die over deze mededeling zijn gesteld, worden schriftelijk beantwoord.

4. Richtlijn duurzaam beleggen

Hier worden geen opmerkingen over gemaakt.

5. Natuurmonumenten en de waterschapsverkiezingen

Hier worden geen opmerkingen over gemaakt.

6. Samenwerking Natuurmonumenten en Menzis

De heer De Graeff zet uiteen dat er nog geen volledige duidelijkheid is over de inhoud van de gezochte samenwerking omdat de gesprekken nog lopen. Imagoversterking is echter voor beide partners een van de doelstellingen. Voor beide partijen zit deze versterking in het feit dat natuur bijdraagt aan de preventieve gezondheidszorg. Het aangaan van sponsorschap/samenwerking met derden is overigens een bevoegdheid van het bestuur tenzij er zodanig principiële punten aan de orde zijn dat dit met de verenigingsraad besproken dient te worden.

7. Kwartaaloverzicht beleidsbeïnvloeding januari tot en met half mei 2008

Naar aanleiding van de mening van enkele districtscommissieleden dat Natuurbehoud te glossyachtig wordt, zegt de heer De Graeff dat in het blad wel degelijk ook de inhoud aan de orde komt. Als voorbeeld wijst hij op het laatste nummer, waarin aandacht is besteed aan de waterschapsverkiezingen en het dilemma over de ganzen. Natuurbehoud blijft echter een familieblad, en we moeten er rekening mee houden dat artikelen waarvan de toon strijdbaarder is, boze reacties bij de Ledenservice kunnen opleveren. Hierin dient balans gehouden te worden. Vanuit de vergadering wordt gevraagd naar de verhouding tussen het convenant over de mossels en de discussie over de schelpdiervisserij. De heer De Graeff licht toe dat Natuurmonumenten altijd heeft aangegeven dat er voor de kokkelvisserij in de Waddenzee geen plaats is. Maar ook heeft de vereniging gezegd dat de mosselvisserij een kans moet krijgen. Daarom is er door de vereniging meegewerkt aan enerzijds het vertrek van de kokkelvisserij en aan de andere kant aan het opstellen van een convenant met de mosselvisserij. Tot slot is er de vraag gesteld waarom publicaties van Natuurmonumenten niet voorzien worden van een ISBN nummer. Dit wordt uitgezocht.

9. Rondvraag en sluiting

Tot slot neem de voorzitter afscheid van de districtsafgevaardigden die voor het laatst aanwezig zijn, dat zijn de heren Van de Broek (Gelderland) en Manders (Gelderland).

Ook voor het laatst, maar niet aanwezig zijn de heren Schoten (Gelderland), De Jong (Noord-Holland), Bessems (Amsterdam), Koch (Friesland), De Wit (Limburg), Sie (Groningen) en Copier (Noord-Brabant) en de dames Noordhoff (Drenthe), Geel (Amsterdam) en Hafkenscheid (Noord-Brabant).

Vervolgens sluit de voorzitter de vergadering.

BIJLAGE:

Bijlage bij agendapunt 5 De Deltaproblematiek

Het geamendeerde besluit van de districtscommissie Zeeland luidt als volgt:

“De in het Deltagebeid de afgelopen jaren ingezette weg met kracht voortzetten en versnellen door te concretiseren. Het gaat daarbij om:

- beïnvloeding van de ministeries van V en W en LNV,
- bewustwording regionaal en nationaal,
- met de andere natuurbeheerders en betrokken partijen komen tot concrete voorstellen voor maatregelen voor behoud en herstel,
- overleg met Rijkswaterstaat en Domeinen over het in beheer krijgen van een groter areaal.

Verder zal de komende jaren een campagne worden gevoerd - liefst gezamenlijk met alle andere terreinbeheerders en gebruik makend van en regionale identiteit - om aandacht voor de Deltaproblematiek te vragen.

Ten behoeve van de verenigingsraadsvergadering van 25 april 2009 wordt een plan van aanpak opgesteld waar enkele acties SMART zijn uitgewerkt. Tevens wordt er een strategie ontwikkeld voor de communicatie omdat dit een belangrijk onderdeel gaat vormen van de te ondernemen acties.”